

Δ1

Καλημέρα σε όλους

Ευχαριστούμε πολύ για την πρόσκληση και για την ευκαιρία να παρουσιάσουμε μια κατηγορία υλικού, η οποία φαινομενικά μοιάζει ασήμαντη, αλλά όπως θα δούμε, μπορεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά ή και να προσφέρει σημαντικές πληροφορίες στην ιστορία των επιχειρήσεων.

Αναφέρομαι στα Εφήμερα..... για τα οποία οι Βρετανοί βιβλιοθηκονόμοι Lambert και Rickards έχουν πει ότι: «Δεν υπάρχει σχεδόν κανένα θέμα που να μην έχει δημιουργήσει τα δικά του εφήμερα».

Δ2

Η λέξη Εφήμερα κυριολεκτικά σημαίνει αυτά που έχουν διάρκεια μίας ημέρας και μεταφορικά, αυτά που εξαιτίας της φύσης ή του χαρακτήρα τους δεν μπορούν να διαρκέσουν πολύ.

Στη βιβλιοθηκονομία, με τον διεθνώς καθιερωμένο όρο, «**Εφήμερα**» - Η αντίστοιχη αγγλική λέξη είναι **Ephemera** - χαρακτηρίζονται τα χαρτώα, και πλέον όχι μόνο, τεκμήρια που κατασκευάστηκαν για να εξυπηρετήσουν έναν συγκεκριμένο σκοπό, χωρίς την πρόθεση να διατηρηθούν μετά τη χρήση τους.

Δ3

Οι βιβλιοθηκονόμοι για να κατηγοριοποιήσουν τα εφήμερα προσδιόρισαν ή τουλάχιστον προσπάθησαν να προσδιορίσουν τα χαρακτηριστικά τους. Αναφέρω μερικά...

Τα Εφήμερα είναι παροδικές δημιουργίες που δεν προορίζονται να διατηρηθούν.

Ο βαθμός στον οποίο το εφήμερο παραμένει εφήμερο οφείλεται εν μέρει στην αξία που του αποδίδεται και στο πέρασμα του χρόνου. Για παράδειγμα, τα κόμικς κάποτε θεωρούνταν εφήμερα, κάτι που δεν ισχύει πια.

Ορισμένα εφήμερα είναι περίτεχνα στο σχεδιασμό τους, αποκτώντας έτσι κύρος, άλλα είναι απλά, αλλά συνολικά είναι χρηστικά, ιδιαίτερα και γεμάτα πληροφορίες.

Τα στοιχεία που σχετίζονται με την κατηγοριοποίηση των Εφήμερων είναι ο σκοπός, το πεδίο χρήσης, η τοποθεσία προέλευσης, ο αντίκτυπος και ο προσδιορισμός της πληροφοριακής και αισθητικής αξίας τους σε ένα παρόν πλαίσιο, διαφορετικό από τον αρχικό σκοπό τους.

Δ4

Ως εφήμερα λοιπόν θεωρούνται: οι αφίσες, τα γραμματόσημα, τα διπλώματα, ετικέτες, εισιτήρια, επιστολόχαρτα, ημερολόγια τοίχου τσέπης, θεατρικά προγράμματα, κατάλογοι, μετοχές, προσκλητήρια, σελιδοδείκτες, τιμολόγια, φάκελοι, φυλλάδια, χάρτες, συσκευασίες, ψηφοδέλτια..... κ.α.

Ενώ σήμερα πια υπάρχουν και τα ψηφιακά εφημέρια.

Δ5

Τα πρώτα Εφημέρια εμφανίζονται στα μέσα του 15ου αιώνα. Είναι τα συγχωροχάρτια τα οποία περιείχαν μόνο κείμενο και ήταν μονόχρωμα

Τα εφημέρια του 17ου αιώνα ήταν κυρίως διοικητικής φύσης, είχαν περισσότερα σχεδιαστικά στοιχεία και η έκταση του κειμένου ήταν αυξημένη.

Το 1751, ο Samuel Johnson χρησιμοποίησε τον όρο εφημέρια σε σχέση με «τις εφημερίδες της ημέρας» - και αποτελεί το πρώτο παράδειγμα χρήσης του όρου για τις παροδικές εκτυπώσεις.

Τον 19ο αιώνα, εμφανίζεται στα Εφημέρια η έγχρωμη εκτύπωση και η δημιουργική σχεδίαση, κυρίως λόγω της λιθογραφίας. Από τα μέσα του αιώνα, ο όρος Εφημέρια, άρχισε να χρησιμοποιείται για διάφορα έντυπα τεκμήρια και αυξάνεται η παραγωγή τους σε αριθμό και ποικιλία.

Μετά το 1940, και μέχρι σήμερα, τα εφημέρια είναι κυρίως ενημερωτικά και διαφημιστικά και κυκλοφορούν σε μεγάλες ποσότητες. Τα σχεδιαστικά στοιχεία έχουν περιοριστεί, κυριαρχεί το κείμενο και κυκλοφορούν κυρίως σε ψηφιακή μορφή.

Δ6

Οι πρώτες συλλογές Εφημερών διαμορφώθηκαν από δημιουργούς που δεν είχαν τέτοια πρόθεση. Δηλαδή δεν συγκροτούσαν συνειδητά συλλογές Εφημερών. Οι δημιουργοί των συλλογών αυτών

ήταν μέλη οικογενειών, τα οποία διατηρούσαν για διαφορετικούς και τις περισσότερες φορές για άγνωστους λόγους έντυπα της καθημερινής ζωής που είχαν διαχειριστεί.

Μια άλλη κατηγορία δημιουργών ήταν οι συλλέκτες που συνειδητά συγκέντρωναν συγκεκριμένα είδη εντύπων δημιουργώντας προσωπικές συλλογές με κίνητρο συνήθως τη νοσταλγία και την αισθητική απόλαυση.

Υπήρχαν και οι χομπίστες οι οποίοι συγκέντρωναν υλικό σχετικό με τα χόμπι τους.

Και σε ορισμένες περιπτώσεις, λίγες, ήταν οι έφοροι των μουσείων και των βιβλιοθηκών που σκόπιμα συνέλλεγαν επιλεγμένες κατηγορίες Εφημερών.

Δ7

Ως τις αρχές του 21^ο αιώνα υπήρχαν λίγα γραπτά κείμενα για τα Εφημέρια και αυτά προέρχονταν από μελετητές που ήταν κυρίως συλλέκτες, και βιβλιοθηκάριοι. Στο προσωπικό πάθος και στο μεράκι τους οφείλουμε τη διάσωση και την ανάπτυξη του κλάδου. Το ενδιαφέρον του ακαδημαϊκού κόσμου άρχισε να αναπτύσσεται ραγδαία με την ψηφιοποίηση των εφημερών που παρείχε ευρεία προσβασιμότητα στο υλικό.

Σήμερα πια, σε ακαδημαϊκό επίπεδο, τα Εφήμερα αποτελούν ένα ξεχωριστό πεδίο των ανθρωπιστικών επιστημών, αξιοποιούνται ευρέως, καθώς απεικονίζουν και παρέχουν πληροφορίες για διάφορα θέματα με κοινωνιολογικό, πολιτιστικό και ανθρωπολογικό υπόβαθρο.

Δ8

Από τη δεκαετία του 70 υπάρχουν εξειδικευμένοι φορείς που ασχολούνται με τα Εφήμερα ενώ σε όλες τις μεγάλες βιβλιοθήκες του κόσμου οι Συλλογές Εφημερών αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι τους. Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τα Εφήμερα παρατηρείται στην Αμερική και στην Βρετανία.

Βλέπουμε εδώ μια λίστα από φορείς, ενώσεις και βιβλιοθήκες από όλο τον κόσμο που ασχολούνται με τα Εφήμερα.

Δ9

Ενδεικτικά αναφέρω τη Συλλογή Εφημερών της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου η οποία αποτελείται από έντυπα που σχετίζονται με πτυχές της αμερικάνικης ιστορίας. Στην ιστοσελίδα αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι αυτό: «Το έντυπο υλικό παρήχθη καθώς εξελίσσονταν τα γεγονότα και προσφέρει μοναδικά στιγμιότυπα από το παρελθόν της χώρας».

Επίσης, Η συλλογή Εφημερών της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Νέας Ζηλανδίας είναι μία από τις μεγαλύτερες παγκοσμίως.

Τέλος αναφέρω και τη συλλογή Εφημερών του πανεπιστημίου Middlesex στο Λονδίνο, η οποία χαρακτηρίζεται ως ειδική συλλογή και διατίθεται ελεύθερα στους φοιτητές του πανεπιστημίου για μελέτη και έρευνα.

Δ10

Στην Ελλάδα ίσως επειδή το επιστημονικό ενδιαφέρον για τα εφήμερα τεκμήρια είναι σχετικά πρόσφατο, συλλογές εφημερών διατηρούν κυρίως ιδιώτες - συλλέκτες, οι οποίοι επικεντρώνονται σε συγκεκριμένες κατηγορίες, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους. Το ίδιο συμβαίνει και με αρκετούς φορείς, κυρίως βιβλιοθήκες, που συλλέγουν επιλεκτικά κατηγορίες εφημερών, χωρίς να τις κατηγοριοποιούν ως εφήμερα, αλλά τις εντάσσουν στις συλλογές τους. Τέλος είναι και λίγοι φορείς που διαθέτουν ποικίλο, εφημερο υλικό, το οποίο παραμένει αταξινόμητο, ακατάγραφο και μη αξιοποιήσιμο.

Δ11

Το ΕΛΙΑ, είναι ένας από τους πρώτους φορείς στην Ελλάδα που ενδιαφέρθηκαν για τη διάσωση και την αξιοποίηση του εφημερου υλικού, διαδικασία που συνεχίστηκε και μετά την ενσωμάτωσή του στο Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τραπέζης και φυσικά ακόμα συνεχίζεται. Η Συλλογή Εφημερών αποτελεί τμήμα της Βιβλιοθήκης και δημιουργός της είναι ο Μάνος Χαριτάτος που με μανία και κυρίως αγάπη συνέλλεγε, έσωζε και ταξινομούσε κάθε είδους εφημερο έντυπο. Ήταν από τους πρώτους και ίσως ο πρώτος στην Ελλάδα, ο οποίος αντιλήφθηκε και ανέδειξε τη σημασία τους για την έρευνα και τα αξιοποίησε.

Πρόκειται για μια συγκροτημένη και οργανωμένη συλλογή, – μοναδική στην Ελλάδα - , η οποία περιέχει περισσότερα από 58.000 τεκμήρια όλων των κατηγοριών.

Από τα 58.000 τεκμήρια είναι καταγεγραμμένα τα 30.100 και από αυτά τα 22.500 είναι και ψηφιοποιημένα. Χρονικά η συλλογή καλύπτει τον 19^ο και 20^ο αιώνα.

Ειδικά, οι κατηγορίες κινηματογραφικές αφίσες, θεατρικά προγράμματα και παρτιτούρες, λόγω του θέματός τους είναι ενσωματωμένες στο Τμήμα Παραστατικών Τεχνών, ενώ στα 58.000 τεκμήρια δεν περιλαμβάνονται κατηγορίες που σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική αντιμετωπίζονται ως Εφήμερα, αλλά το ΕΛΙΑ τα έχει εντάξει σε άλλες συλλογές, λόγω της φύσης ή της σπανιότητάς τους, όπως τα μονόφυλλα, οι καρτ ποστάλ, και οι χάρτες.

Δ12

Τα εφήμερα τεκμήρια περιγράφονται λεπτομερώς και όπου είναι δυνατόν, γίνεται προσπάθεια να διευκρινιστούν ασάφειες που παρουσιάζουν ως προς τις πληροφορίες που παρέχουν.

Οι ερευνητές έχουν άμεση πρόσβαση και στο πρωτότυπο και στο ψηφιακό υλικό, από τον Ηλεκτρονικό Κατάλογο της Βιβλιοθήκης και από τις Ψηφιακές Συλλογές του φορέα.

Η συλλογή εμπλουτίζεται συνεχώς από δωρεές και έχει παρατηρηθεί ότι μόλις μία κατηγορία καταχωρείται και γίνεται διαθέσιμη στο κοινό αυξάνονται δωρεές σχετικού υλικού.

Δ13

Για να δούμε πώς τα εφήμερα λειτουργούν ως πηγή της ιστορίας των επιχειρήσεων θα αναφέρω ορισμένα παραδείγματα από τη διαχείριση και την αξιοποίηση αυτού του υλικού, όπως έχει πραγματοποιηθεί στο ΕΛΙΑ και συγκεκριμένα για επιχειρήσεις που σχετίζονται με συγκεκριμένες θεματικές ενότητες όπως την ποιοποίηση, τα ξενοδοχεία και τον εκδοτικό χώρο.

Και στις τρεις θεματικές ενότητες έχει εφαρμοστεί η ίδια προσέγγιση και μεθοδολογία:

Το υλικό συμπεριλαμβάνει όλες τις κατηγορίες Εφημερών.

Στο σύνολό του διατηρεί την ταξινόμηση που εφάρμοσε ο Μάνος Χαριτάτος, δηλαδή τη θεματική. Στη συνέχεια εφαρμόζεται δευτερεύουσα ταξινόμηση, όπως γεωγραφική ή αλφαβητική.

Τα στοιχεία που προέκυψαν από τα εφήμερα τεκμήρια έχουν καταχωρηθεί σε βάσεις δεδομένων

Το κάθε έντυπο προσεγγίζεται με δύο τρόπους: ως κατηγορία Εφημερών και ως προς το περιεχόμενό του.

Σε πολλές περιπτώσεις ένα τεκμήριο υπήρξε η μοναδική πηγή πληροφόρησης ή διασαφήνισης πληροφοριών για κάποια επιχείρηση.

Οι πληροφορίες που προκύπτουν επιβεβαιώνονται από άλλα έντυπα της συλλογής της Βιβλιοθήκης, όπως για παράδειγμα τους εμπορικούς οδηγούς και τα ημερολόγια.

Δημόσιοι και κρατικοί φορείς, οι οποίοι θα έπρεπε να έχουν στοιχεία για αυτούς τους σημαντικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας αποδείχτηκε ότι δεν διέθεταν επιπλέον υλικό να προσθέσουν καθώς τα Εφήμερα της συλλογής του ΕΛΙΑ που εξετάστηκαν ήταν πλουσιότερα σε πληροφορίες και στοιχεία.

Για κάθε επιχείρηση δημιουργήθηκε μια λεπτομερής ιστορική ταυτότητα και περιγραφή, οι οποίες διαρκώς συμπληρώνονται αφού το υλικό συνεχίζει να είναι υπό επεξεργασία.

Δ14

Έτσι για τις επιχειρήσεις που σχετίζονται με την ποτοποιία, και που σύμφωνα με τη βιβλιογραφία παρουσιάζει τη μεγαλύτερη παραγωγή εφήμερων εντύπων σε όλο τον κόσμο προέκυψαν τα εξής: Έχουν καταγραφεί 5637 επιχειρήσεις ποτοποιίας που δραστηριοποιήθηκαν στην Ελλάδα και όπου υπήρχε ελληνισμός τον 19^ο και τον 20^ο αιώνα

Έχουν καταχωρηθεί η επωνυμία, οι ιδιοκτήτες, το γεωγραφικό διαμέρισμα, ο νομός και η έδρα της επιχείρησης, τα έτη λειτουργίας και πολλά άλλα ιστορικά και λειτουργικά στοιχεία.

Δ15 Βλέπουμε εδώ μερικά εφήμερα έντυπα για την ποτοποιία όπως διαφημίσεις, τιμολόγια και ετικέτες.

Δ16

Στα Εφήμερα τεκμήρια και μάλιστα σε ποσοστό 70% βασίζεται η έρευνα για *Τα παλιά ξενοδοχεία της Αθήνας 1830-1940*, που πραγματοποιείται εδώ και τρία χρόνια στη Βιβλιοθήκη και παρουσιάζεται στην ιστοσελίδα. Έτσι έχουν καταγραφεί και περιγραφεί 800 μέχρι τώρα ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, μεγάλες και μικρές, που λειτούργησαν στην Αθήνα από το 1830 μέχρι το

1940. Από τις διαφημίσεις και τα άλλα εφήμερα έντυπα που χρησιμοποιούσαν τα ξενοδοχεία και κατασκευάζονταν για λογαριασμό τους, όπως διαφημιστικές κάρτες, φυλλάδια, αυτοκόλλητα, καρτ ποστάλ, τιμολόγια, επιστολόχαρτα κ.α. αντλήθηκαν πληροφορίες για τις επωνυμίες των ξενοδοχείων, τις μετονομασίες, την τοποθεσία, τις μετεγκαταστάσεις, τους ιδιοκτήτες και τους διευθυντές, τις βασικές παροχές και τις παροχές πολυτελείας, τις σύγχρονες παροχές της εποχής τους, αυτονόητες σήμερα, όχι όμως κάποτε, όπως το ασανσέρ και το τηλέφωνο, πληροφορίες για τις τιμές, τις χρεώσεις, αλλά και το προσωπικό που εργαζόταν σε αυτές. Επιπλέον εντοπίστηκαν κτηριολογικές πληροφορίες για την αρχική χρήση των χώρων τους αλλά και τις αλλαγές που πραγματοποιούσαν ανά περιόδους προσπαθώντας να ανταπεξέλθουν στον ανταγωνισμό, αλλάζοντας για παράδειγμα τη δυναμικότητά και τις παροχές

τους. Τα εφήμερα τεκμήρια μας βοήθησαν ακόμα να εντοπίσουμε ποια από αυτά τα κτήρια υπάρχουν και σήμερα.

Επίσης, αναφέρονται ποικίλες πληροφορίες και λεπτομέρειες που αφορούν τους διαθέσιμους κοινόχρηστους χώρους των ξενοδοχείων, όπως εστιατόρια, αναγνωστήρια, κυλικεία, γυμναστήρια, αλλά και τη διαφορετική τους χρήση καθώς τους διέθεταν για την διεξαγωγή άλλων δραστηριοτήτων, όπως εκδηλώσεις, χορούς, γιορτές, μαθήματα, πολιτικές συγκεντρώσεις ενώ οι περισσότεροι πολιτικοί διατηρούσαν σε ξενοδοχεία τα πολιτικά τους γραφεία. Επιπλέον πολλά στοιχεία συγκεντρώθηκαν σχετικά με το πελατολόγιο, την κοινωνική θέση, την προέλευσή των πελατών, τη συχνότητα διαμονής. Επίσης, πληροφορίες για τον τρόπο λειτουργίας και τους κανονισμούς που εφάρμοζαν τα ξενοδοχεία, καθώς και για τον τρόπο διαφήμισης και προβολής τους.

Εδώ λοιπόν, βλέπουμε, εφήμερα έντυπα σχετικά με τα ξενοδοχεία όπως , ...διαφημίσεις, **Δ17** τιμολόγια και μενού, **Δ18** διαφημιστικές κάρτες και καρτ ποστάλ **Δ19** επιστολόχαρτα και διαφημιστικά αυτοκόλλητα

Δ20

Στην περίπτωση του εφήμερου υλικού που αφορά τους εκδοτικούς οίκους, τα βιβλιοπωλεία και γενικά τον εκδοτικό χώρο θα αναφερθώ σε δύο ιδιαίτερες κατηγορίες εφημερών που συμπληρώνουν αυτή τη θεματική ενότητα: τις ειδοποιήσεις και αποδείξεις συνδρομών από τα περιοδικά και τις εφημερίδες και τους καταλόγους των εκδοτικών οίκων.

Οι αποδείξεις και οι ειδοποιήσεις συνδρομών αποτελούν φυσικά πηγή τίτλων του περιοδικού και του ημερησίου τύπου και επιπλέον αποτυπώνονται ποικίλα οικονομικά στοιχεία, ενώ καταγράφονται και πληροφορίες για τους συνδρομητές.

Βλέπουμε εδώ μια ειδοποίηση συνδρομής από το Μηνιαίο περιοδικό η Εικονογραφημένη και εδώ **Δ21** μερικές αποδείξεις συνδρομών, ανάμεσά τους της εφημερίδας Εθνοφύλας που αφορά τη συνδρομή του πρώτου εξαμήνου του 1866

Δ22

Οι κατάλογοι των εκδοτικών οίκων είναι μια συλλογή που συγκροτήθηκε από δωρεά και συμπλήρωσε τη συλλογή που είχε ήδη δημιουργήσει ο Μάνος Χαριτάτος.

Οι κατάλογοι έχουν καταγραφεί, καλύπτουν χρονικά το διάστημα από το 1861 ως σήμερα και αριθμούν 4000 τίτλους.

Σήμερα αποτελεί μία από τις δημοφιλέστερες συλλογές εφημερών της Βιβλιοθήκης και τον επόμενο μήνα στο Συνέδριο της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων θα γίνει μια ξεχωριστή παρουσίαση γι' αυτούς. Ενώ ήδη δεχτήκαμε και πρόταση ψηφιοποίησης της συλλογής, καθώς αποτελούν βασικό εργαλείο της εκδοτικής παραγωγής και ιστορίας.

Θα αναφερθώ συνοπτικά στα στοιχεία που προέκυψαν από την καταγραφή τους:

καταγραφή των εκδοτικών και τυπογραφικών επιχειρήσεων και βιβλιοπωλείων, πληροφορίες για τα στελέχη και τους συνεργάτες τους, την εκδοτική παραγωγή, το κόστος και τις τιμές των εντύπων, τις επιλογές και την ποιότητα των εκδόσεων, το κοινό στο οποίο απευθύνονταν, τους χώρους που χρησιμοποιούσαν και τέλος βιβλιογραφικές αλλά και γενικότερες πληροφορίες για την ιστορία και την εξέλιξη του εκδοτικού χώρου και του χώρου του βιβλίου στην Ελλάδα.

Δ23

Στο ΕΛΙΑ έχουν συγκροτηθεί δύο ακόμα κατηγορίες εφήμερων που συνδέονται με τις επιχειρήσεις.

Τα Τιμολόγια, η συλλογή των οποίων δημιουργήθηκε από το Μάνο Χαριτάτο και αποτελείται από 1200 διαφορετικά τιμολόγια. Σε αυτόν τον αριθμό δεν έχουν υπολογιστεί αυτά που είναι ταξινομημένα στις προηγούμενες θεματικές ενότητες.

Η συλλογή είναι ταξινομημένη ανά επαγγελματική δραστηριότητα και αλφαβητικά ανά επωνυμία επιχείρησης και αυτή την περίοδο είναι προς καταγραφή.

Η λεπτομερής βιβλιογραφική περιγραφή τους προσφέρει επιπλέον πληροφορίες για τις παρεχόμενες υπηρεσίες, τα προϊόντα καθώς και ποικίλα οικονομικά στοιχεία των επιχειρήσεων.

Δ24

Ενώ τιμολόγια της ίδιας επιχείρησης, όπως βλέπουμε εδώ, πρόκειται για τιμολόγια του χαρτοπωλείου Πάλλη και Κοτζιά, που χρησιμοποιήθηκαν σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, φέρουν αλλαγές όχι μόνο στην εμφάνιση, αλλά δίνουν διαφορετικές και ποικίλες πληροφορίες, περιγράφοντας παροχές και λειτουργίες της επιχείρησης, αναδεικνύοντας έτσι την προσαρμοστικότητά τους στις εκάστοτε συνθήκες και την πορεία τους μέσα στο χρόνο.

Δ25

Η επόμενη κατηγορία εφήμερων, που σχετίζεται με τις επιχειρήσεις, αν και μικρή τόσο σε έκταση όσο και σε μέγεθος, ωστόσο ενδιαφέρουσα, είναι τα ημερολόγια τσέπης. Μπορείτε εύκολα να μαντέψετε τον δημιουργό και αυτής της συλλογής.... Στη Βιβλιοθήκη υπάρχουν 150 από αυτά, τα μεγαλύτερα έχουν ύψος 12 εκ. και τα μικρότερα φτάνουν τα 6 εκ. Τα περισσότερα έχουν εκδοθεί από επιχειρήσεις, έχουν ενημερωτικό και διαφημιστικό χαρακτήρα, περιλαμβάνουν βέβαια το συνηθισμένο περιεχόμενο των ημερολογίων, αλλά ταυτόχρονα παρέχουν πολλές πληροφορίες για τη λειτουργία και τα προϊόντα των επιχειρήσεων που τα δημιούργησαν.

Δ26

Για παράδειγμα στο ημερολόγιο τσέπης που εξέδωσε το MINION το 1953 βρίσκουμε πολλές σελίδες που αναφέρουν λεπτομέρειες για την ιστορία της επιχείρησης και πληροφορίες για τους χώρους του καταστήματος και τα προϊόντα. Περιέχονται επίσης εκπαιδευτικά κουπόνια, όπως βλέπετε, που δεν χρησιμοποιήθηκαν από τον κάτοχο του ημερολογίου.

Δ27

Το ΕΛΙΑ έχει αξιοποιήσει και αξιοποιεί τη συλλογή των Εφήμερων με ποικίλους τρόπους πέρα από τις έρευνες που αναφέρθηκαν. Έχει χρησιμοποιήσει το εφημέριο υλικό σε εκδόσεις που ασχολήθηκαν με την ιστορία επιχειρήσεων όχι μόνο για εικονογράφηση αλλά και ως πηγή πληροφοριών, τις περισσότερες φορές μοναδική.

Για παράδειγμα στο λεύκωμα η Ιστορία του ελληνικού τσιγάρου περιγράφονται πάνω από 1000 ελληνικές καπνοβιομηχανίες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Ο Μάνος Χαριτάτος αναφέρει στον πρόλογο του λευκώματος ότι οι πληροφορίες αντλήθηκαν από τα Εφήμερα τεκμήρια και όχι από τα αρχεία των καπνοβιομηχανιών (από τα οποία 12 εντοπίστηκαν και αγοράστηκαν από το ΕΛΙΑ), ούτε από τα αρχεία των Υπουργείων Εμπορίου, Βιομηχανίας και Οικονομικών, που θα περίμενε κανείς να βρει εκεί σχετικό υλικό για ένα τόσο σπουδαίο κλάδο της ελληνικής οικονομίας, ούτε από τους απόγονους των βιομηχάνων (εκτός φυσικά όσων είναι ακόμα σε λειτουργία), καθώς και σε αυτή την περίπτωση στα Εφήμερα που φυλάσσονται στο ΕΛΙΑ εντοπίστηκαν περισσότερα στοιχεία και πληροφορίες που συνέθεσαν την ιστορία τους.

Πολλές εκθέσεις του φορέα βασίστηκαν ή πλαισιώθηκαν από τα Εφήμερα.

Ενώ για την οικονομική ενίσχυση του φορέα ανατυπώθηκαν παλιές αφίσες, κάρτες ή άλλου είδους εφημέριο τεκμήριο τυπώθηκε σε μορφή αφίσας ή κάρτας.

Τα Εφήμερα διατίθενται σε άλλους φορείς για εκδόσεις, εκθέσεις, έρευνες, τηλεοπτικές εκπομπές και φυσικά προς έρευνα και μελέτη στους ερευνητές.

Δ 28

Φαίνεται λοιπόν, ότι πράγματι τα Εφήμερα που σχετίζονται με τις επιχειρήσεις λειτουργούν ως συμπληρωματική και πολλές φορές ως μοναδική πηγή στην ιστορία των επιχειρήσεων

Σκιαγραφούν και χαρτογραφούν τις επιχειρήσεις και διασώζουν πολλές πληροφορίες που θα χάνονταν για πάντα.

ΤΑ Εφήμερα λειτουργούν είτε μεμονωμένα, είτε συμπληρωματικά, τροφοδοτούν το ένα το άλλο, επιβεβαιώνουν και διαψεύδουν πληροφορίες, πολλές φορές δημιουργούν ερωτήματα, ανατρέπουν δεδομένα. Τα περισσότερα εφήμερα τεκμήρια δίνουν πληροφορίες όχι μόνο για την επιχείρηση για την οποία δημιουργήθηκαν, αλλά και για άλλες επιχειρήσεις ή άλλους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Και φυσικά φωτίζουν πτυχές και αποτυπώνουν την ατμόσφαιρα και τις συνθήκες της ιστορικής περιόδου και του ιστορικού πλαισίου μέσα στο οποίο οι επιχειρήσεις δημιουργήθηκαν και αναπτύχθηκαν.